

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 3. Ignatii Loiolæ inter Beatos relati celebritas & miracula.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

nautas, cives, Peruanos Chilenosque advenas, necnon variarum linguarum Indos, operas distrahere. Nullus repertus, qui magni Jubilæi leges ab Romero promulgatas non adimplerit: nullus ex tot hominibus, qui conscientias suas apud Sacerdotes nostros non posuerit. Interjecto tempore, ex Magellanicis, Charuis, & hujusmodi feritatis monstris, delectu habito, Baptisma, solemnè pompâ, astante Prætorè ac urbis Primoribus, collatum est. Cæteri verò dilati, vario numero, sequentibus annis Christo nomen, Societatis operâ, dedere. Sed Æthiopum ut numerus major, & indoles melior, sic cura intensior; quorum etiam corpora pædore ac peste plerumque corrupta curabantur. Nec is labor transitorius est, sed singulis annis, non sine magno Ecclesiæ lucro, celebrantur hæ animarum & Apostolicorum laborum nundinæ, eò Societati utiliores, quò talium mercium rari sunt appetitores. Profectò si numerum Æthiopum, in hoc portu ab Societatis hominibus baptizatorum, ad calculum reducas, laudabis Divini Numinis clementiam, miserimæ gentis corpora vexari permittentis, ut quàm plurima millia in filiorum suorum fortem admittat.

Charuis baptizantur.

Æthiopes curantur.

CAPUT

II.
Societas Sanctæ Fidei urbem fide occupat.

Hujus urbis origo.

Indigenarum mores.

Eorum multiplicatio.

SUB idem tempus, Ferdinando Ariâ Paraquariæ Exprætorè adnitente, Provincialis missu, Franciscus à Valle in urbem Sanctæ Fidei, octoginta leucis adverso Argenteo flumine ab portu Boni-aëris distantem, Societatis coloniam deduxit. Hanc urbem, paulò antequam Portus Boni-aëris restauraretur, Joannes Garaius ad Quiloasæ amnis, in flumen Argenteum sese exonerantis, ripam ideò ædificaverat, ut adventantibus ex Europa navibus subsidio esse posset. In novos colonos non semel infurrexere Barbari, frustratis semper conatibus, Deo & Divo Hieronymo, cui urbs consecrata est, Hispanorum consilia promoventibus. Indigenæ hoc olim in moribus habebant singulare, quòd scæminis luteo colore corpora sua non antè discriminare licitum esset, quàm carnem humanam gustassent. Si corpora bello capta decissent, puellis nondum pictis frusta cadaverum popularium suorum devoranda præbebantur. In parentum sepulchris arbores plantabant; struthionumque plumis ornabant; ad quas ploraturi per certa temporum intervalla concurrebant. Ante Hispanorum adventum piscatione venationeque se sustentabant; sed deinde adeò se boum greges multiplicavere, ut non tantum indigenis alendis, verum etiam aliquousque ditandis Hispanis suffecerint. Constat ab anno hujus sæculi undecimo usque ad trigesimum-primum, è campis Sanctæ Fidei urbi subjectis decies centena boum millia in Peruviam magno proventu abacta fuisse. Præter hæc, urbs Sanctæ Fidei nulla in re memorabilis erat, nisi Barbariem ad Christum adducendi spe: nam quâ Paraquarium respicit, Calchaquina vallis altera centum ferme leucis ad flumen Argenteum protenditur, immanissimorum mortalium receptaculum: nec longè aberant alii Barbari Societatis laboribus destinati. Sede positâ Franciscus à Valle, vir impiger, diu noctuque in Hispanos, Æthiopes ac Indos, ita operam dispensavit, ut dæmonis & lycophantarum odium acerrimè, uti suo loco tradam, proritarit. In templo nostro condendo Ferdinandus Arias Exprætor, & ejus filia, virgines nobilissimæ, terram humeris bajulavere. Quo factò, meo judicio, ille majorem gloriam indeptus est, quàm cum amplissimæ Provinciæ tribus vicibus pro Rege præfecturam magna cum laude gessit.

CAPUT

III.
Ignatii Loiolæ inter Beatos relati celebritas & miracula

SED super has res longè solidius exhilaravit omnes nuncium ab Joanne Romero allatum, de Ignatio per Paulum Quintum Pontificem inter Beatos relato: & crevit Societatis autoritas spectatione ludorum in portu Boni-aëris, in ejus apothecâ solemniter institutorum: quos celebres fecere majorum minorumque tormentorum iterata explosio; duorum Prætorum cum frequenti nobilitate equestris pugna, nautarum ingenium ex navium velis extemporale templum amplè erigentium ornantiumque, & sexcenta alia lætitiæ singularis ostentamenta, quæ ad imitationem traxere latissimæ Provinciæ loca omnia, Gloriosi Patris Sanctitatem, non minus ex recentibus propinquisque miraculis, quàm ex filiorum laboribus virtutibusque æstimationia. Urbs Sancti Michaëlis apud Tucumanos per quadraginta con-

tinuos

tinuos dies, sumptu publico, apothecis celebravit; celebrassetque diutius, nisi Societas, metu invidiæ, obstitisset: recens nempe miraculum, hominis omnibus membris dudum capti, ope Ignatii, pristinae valetudini restituti, venerationem novo indigenti conciliat. Non hic refero Sancti Jacobi Tucumaniæ metropolis, è qua Societas abierat, affectum institutis ludis versus Ignatium ac ejus Socios in ira etiam integram: nam ad Chilieni Regni principem urbem propero, Ignatiana armilustro, pyrobolis, ludicris certaminibus, encomiis, carminibus, & ejusmodi rebus celebrantem. Nulla pars nobilissimæ urbis suas partes desiderari passa est: inter omnes tamen eminuit Sancti Dominici familia, affectu per Americam in Divum Ignatium, ob laborum cum Societate paritatem, insignis: & eo nomine ad posteros mihi nunc transmittenda, quòd ipso Sancti Dominici die sacro, exstructo in honorem Patris nostri sacello honorario, frequentissimo hominum concursu per Oratorem suum in templo suo noluerit Divum Dominicum, sed Ignatium in ejus primis novemdiabibus laudari, præterdens huic illum in recenti honore debitum sibi laudum tempus lubenter concedere: quo facto præclarissimus Ordo tantum veræ commendationis apud bonos æstimatores sibi conscivit, quantum Societati nostræ, & ejus Fundatori, conferre voluit. In ea urbe Sacerdos externus tanto lateris dolore vexabatur, quanto perferendo jam vix esset; & medici eum victurum propè desperarant: sed octavo postquam dolere cœperat die, in lectulo, amoto lumine, nocte decumbens, invocati abs se Ignatii repente videt inclarescere faciem; cujus imaginem papilioni affixerat: quo ostento sensit se pristinam valetudinem recuperasse. Illustrius adhuc facinus ibidem comperimus patratum: Franciscam Moralem, honestissimam puellam, periculosa ulcera oculis corporis in partibus miserum in modum afflixerant, & illa pudoris amantior, quàm sanitatis, manum medici constanter recusabat, rata in Ignatio satis esse virium, ut pudori simul & sanitati consuleret. Nec vana fuit confidentia; nam post conceptas preces sensit ulcera omnia, ne vestigio quidem relicto, coivisse. Apud Araucanos præclarum fuit duorum militiæ Hispanicæ ducum facinus, eo ipso die, quo Ignatiana militariter fiebant, dexteris sibi invicem præbentium, testes redintegratæ amicitia, quàm adeò obstinatè violaverant, ut per multos omnino annos nec amicorum precibus, nec magnorum virorum autoritate, nec Religiosorum hominum monitis aliquando coalescere potuerit. Tanta nimirum res uni servabatur Ignatio, in utriusque Orbis pacem & salutem nato. In Cuiocénsi Provincia, Mendoçæ, ubi etiam hilaria novo indigenti cives fecere, Hispanus homo animam jam vix reciprocans, ejusdem ope, convalescere, & alios quatuordecim vitæ annos impetrasse se testatus est: sequuto postea eventu. Ad Chiloënses verò, Chilenorum ultimas insulas, perlato nuncio, insulani Naumachia ac militatibus ludis novo indigenti novos honores pro captu loci celebratissimos fecere: volente Cælo ibi Ignatii nomen coli, ubi ejus alumni, ad insulas longè, ad eos qui non audierant de eo, prædicatum iverant Gloriam Domini. Quin & Calchaquini, Tucumaniæ populi ferocissimi, quamvis Ethnici, Christianorum exemplo arcus triumphales erexerunt, faustis, pro more gentis, acclamationibus & curribus, prospera omnia, Ignatii ope, deprecantes: diceres præfensisse emolumenta in suam gentem per ejus Socios olim conferenda: & profectò consentaneum erat, cum etiam ab Ethnicis honorari, qui nulli non hominum conditioni Societatem abs se erectam destinarat. Denique, ne quis angulus Orbis vacuus esset à cultu, in Guarianiæ & Paraquariæ finibus duo Neophytorum oppida Divo Ignatio, inter Beatos relato, ritè consecrata sunt. Marcellus Loreaçana, unius oppidi conditor, narrabat Ignatii Chirographo, quod secum circumferebat, deberi frequentes victorias, quas de Barbaris retulerat: & sanè Ignatius tantillis honoribus amplissimas ubique rependit vices, nulli non hominum generi postea beneficus. In annuis litteris reperio, multas mulieres in periculosis & planè deploratis partibus, invocato Ignatio, aut secundas rupisse, aut transversum ætas proles enifas fuisse. Minorum verò ægritudinum labores frequenter in aliis dissipatos.

*Dominicani
Oratoris erga
Divum Ig-
natum no-
tabilis obser-
vantia.*

*Francisca
Moralis lau-
dabilis ca-
stitas.*